Karkerên hemû welatan û gelên bindest, yekbin!

riya azadi

Sıbat-Adar 1989
Hejmar 125-126
Şubat-Mart 1989
Sayı 125-126

Organa Komita Merkezi ya Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiyê

Viyana Görüşmeleri Sonuçlandı

KÜRDİSTAN'DA SİLAH İNDİRİMİ YOK!

Viyana'da, uzun bir süreden beri devam etmekte olan ve kamuoyunda daha çok ''Helsinki Sözleşmesi'' olarak bilinen Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın (AGİK) devamı niteliğindeki toplantılar, geçtiğimiz ocak ayında sona erdi ve sözleşmeye taraf 35 ülke, eski metni teyit eden ve geliştiren yeni belgeler imzaladılar.

Buna pararel olarak yine Viyana'da, Varşova Paktı ve NATO üyesi 23 ülkenin katıldığı, Konvansiyonel İstikrar Görüşmeleri (KİG) denen ikinci bir toplantı da ocak ayının ortalarında sonuçlandı. Bu görüşmelerin amacı ise, her iki pakta dahil ülkelerin konvansiyonel silahlarında ve askeri birliklerinde indirim yapmaktı.

KİG görüşmelerinde, uzun pazarlıklardan sonra olumlu sonuçlara ulaşıldı. Taraflar, karşılıklı olarak silahlarda ve askeri birliklerde belli indirimleri kabul ettiler. İndirime tabi tutulan bölgeler de belirlendi.

Buraya kadarı tüm barışsever güçler bakımından olumlu, sevindirici. Ancak Türkiye bakımından ilginç olan, Türkiye Kürdistanı'nın, -Kars, Ağrı ve Erzurum'un belli ilçeleri hariç- hemen hemen bütününün indirim alanı dışında tutulmuş olmasıdır.

Anlaşmada, Türkiye'nin indirim dışı tuttuğu bölgenin sınırları şöyle belirtilmiştir:

''39'uncu paralelin Türkiye sınırıyla kesiştiği noktada başlar, Muradiye'ye kadar dümdüz iner, oradan Patnos'a gider, Patnos'tan sırasıyla, Karayazı, Tekman, Kemaliye, Feke, Ceyhan, Doğankent, Gözne'ye ulaşarak, Gözne'den denize ulaşır''.

Çizilen sınırın, bazı eksik ve fazlalarla birlikte, Kürdistan'ın sınırı olduğu açık değil mi?

Eğer sözkonusu olan, NATO ve Varşova Paktına bağlı ülkelerin, -bu bölgede Türkiye ile Sovyetler Birliği ve Bulgaristan'ın- sınırlarına göre indirim alanlarını belirlemekse, görünen o ki, ölçü hiç de bu değil. Kürdistan dışında indirim alanına dahil edilmeyen yalnızca Adana-Mersin arasındaki kısa kıyı şeridi var. (Bu istisnanın ise Kıbrıs'a yönelik olduğu açık. Bu nedenledir ki Yunanistan toplantının son aşamasında sorun çıkardı). Ama gerçek neden zaten görüşmeler sırasında açık açık konuşulup tartışıldı. Türkiye, İran, Irak ve Suriye ile olan sözkonusu sınırları ''hassas!'' olarak nitelendirdi. Bu hassaslık, besbelli Kürt sorunundan geliyor. Çünkü bu sınırlar Kürdistan'ı bölen sınırlar. Türkiye ayrıca, ''Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde ülkenin birliğini tehdit eden terörist faaliyet''ten de sözederek, kendi güvenliği için bu bölgede, yani Kürdistan'da indirime gidemeyeceğini söyledi. Bu da tüm taraflarca uygun ve makul görüldü!

Konu iki bakımdan ilginçtir. Birincisi, şimdiye kadar Sovyet tehdidi masalını kullanarak Türkiye'yi emperyalistlerin bir ileri karakoluna, silah deposuna çeviren, ülkeyi onlara ipotek eden Türk yönetiminin, şimdi tehlikenin Sovyetler'den değil

(Devamı 2. sayfada)

TÜRK İŞİ SOSYAL DEMOKRASİ VE KÜRT SORUNU

SHP Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy'un geçtiğimiz Ocak ayında Strasburg'da toplanan Karma Parlamento Komisyonu'nda yaptığı konuşma Türkiye'de şoven çevrelerde tepkilere yolaçtı. Bu şaşırtıcı değildir. Çünkü Aksoy, öteki parlamenterlerin ve bizzat SHP Genel Sekreteri Baykal'ın yaptığı gibi, Türkiye'deki zorbalık rejimini demokratik diye sunmaya kalkışmamış, dürüst ve onurlu davranmış, ülkedeki durumu, demokrasi ve insan hakları açısından özetle sergilemiştir. Bunun, yıllardır faşizme sivil peçe giydirmeye ve onu Avrupa'ya başgöz etmeye çalışan tüm çevrelerde öfkeye yolaçması anlaşılır birşeydir.

Bu çevreleri asıl kudurtan ise Aksoy'un Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskıları dile getirip bunu eleştirmesi ve kendi görüşü olarak, sorunun demokratik çözümü için Kürtlere ''kültürel özerklik'' tanınmasını istemesidir.

Buna tepki, en başta, kimilerinin Kürt sorunu konusunda bir ölçüde ''ılımlı'' diye sunmaya çalıştıkları Özal'dan geldi. Özal, Aksoy'un konuşmasını haber alır almaz, hem de Kürdistan'ın bir kentinde, Van'da, ayağının tozuyla demeç vererek SHP'yi bölücülükle suçladı. Oysa SHP yöneticilerinin harekete geçmesi için bay Özal'ın bu hızlı kışkırtıcılığına gerek yoktu. Bay Erdal İnönü ve Baykal'ın ve SHP içindeki iflah olmaz öteki tutucu çevrelerin, Oktay Ekşi türünden gedikli şovenlerin tepkisi çok daha sert oldu. İnönü, ''Aksoy'un sözleri tasvip edilemez, SHP programına aykırıdır'' diye açıklama yaptı. Arkasından Aksoy, ihraç istemiyle SHP merkez disiplin kuruluna verildi ve disiplin kurulu da beşe dört oy çokluğuyla onu iki yıl süreyle partisinden uzaklaştırdı.

Peki bu adamları bu kadar öfkelendirecek ne var diyeceksiniz. Aksoy Kürtler için kültürel özerklik istemiş. Baylarımıza göre bu affedilmez bir suç. Aksoy ''bölücülük'' yapmış!

Oysa Aksoy ne Kürtler için kendi kaderini tayin hakkı istemiş, ne onların kendi bağımsız devletlerini kurmaya hakları olduğunu savunmuş, ne federasyon, ne de hatta, siyasal ve mali yönleri de içeren bölgesel özerklik isteminde bulunmuş. Onun önerdiği Kürtler için dil ve basın özgürlüğü, okul, üniversite, radyo ve televizyon yayını gibi

(Devamı 2. sayfada)

www.akevyekurd.org

TÜRK İŞİ SOSYAL...

(Baştarafı 1. sayfada)

kültür kurumlarıdır. Bunlar, sıradan bir azınlık için istenebilecek haklardır. Oysa, bizzat Aksoy'un da dile getirdiği gibi, bir azınlık olmayan, kendi ülkesinde çoğunluğu oluşturan bir halkın (salt Türkiye egemenliği altındaki Kürdistan parçasında 15 milyonu aşkın) hakları bu kadarcık olamaz. Eğer Kürt halkı bununla yetinecekse, Türk devleti, onun sözcüleri, Özal'lar, İnönü'ler, Baykal'lar bunu öpüp başlarına koymalı. Bu hakları güle oynaya vermeli..

Ama öyle değil. Böylesine sınırlı, mütevazi bir istem bile, bugüne dek Kürtleri yok saymış ve onların kökünü kurutmaya kalkışmış baylarımızın kanlarını tepelerine çıkarmak için yetip de artıyor bile. Eğer Avrupa'dan çekinmeseler, eğer Avrupa Konseyinde kalma, AET'e girme sorunları olmasa İbrahim Aksoy'u, belki dokunulmazlığını kaldırıp zindana tıkmışlardı bile.

Zaten Aksoy, şu anda SHP ve hatta ANAP içindeki bir dizi ilerici ve yurtsever milletvekili gibi 12 Eylül döneminde zindandan geçerek buraya gelmiş, ağır işkence görmüştür.

Ancak bu kez papuç pahalı görünüyor. İşin içinde Avrupa Parlamentosu var. Aksoy'un karma komisyondaki konuşması tam bir tasvip görmüştür. Onun, bu konuşma nedeniyle partisi tarafından cezalandırılması ise büyük tepki yarattı. Karma komisyon salt bu nedenle olağanüstü toplanıyor. Üstelik Türkiyeli parlamenterlere, gelecek toplantıya sunulmak üzere bir kültürel özerklik projesi hazırlama görevi verilmiştir. Bakalım baylarımız ne yapacaklar.. Bu deveyi güdecekler mi, yoksa bu diyardan gidecekler mi?

SHP Aksoy olayıyla bir kez daha kötü bir imtihan verdi ve demokratik değil, şoven bir tavrı seçti. İnönü ve Baykal, düzen yanlısı bu tutumla nereye varacaklar? Onlar orduya, sermaye çevrelerine güven vererek, şovenizmin lanetli yolundan yürüyerek belki iktidara gelebilir, hükümet olabilirler. Ama bu tutumla ülkeye demokrasiyi getirmek şurda kalsın, ona ancak ayakbağı olurlar.

Türk işi sosyal demokrasi demek böyle oluyor.. İnönü ve Baykal, şovenizm yolunda böyle dörtnal koşarlarken, Bay Ecevit haksızlık yapıp, onları "bölücüleri barındırmakla" suçluyor ve böylece şovenlik yarışında önde olmaya özen gösteriyor. Al birini vur ötekine!

Bu olay nedeniyle Oktay Ekşi gibi sözde demokrat, hatta "sosyal demokrat" geçinen kimilerinin nasıl sapır sapır döküldüklerini birkez daha gördük. Adam, susturmaktan, ezmekten sözediyor, tam cuntacı generaller gibi, dörtbaşı mamur faşistler, ırkçılar, MİT ajanları gibi konuşuyor. Galiba "gibi"si fazla.. Şu Türk burjuva basını da sanki MİT'in bir yan örgütü, ne de çok alçak var saflarında! Adam, "Mehmedali Eren'in üzerine gidilseydi, şimdi İbrahim Aksoy buna cesaret edemezdi," diyor. "Bunlar bugün üç-beş kişi, yarın 100'e varırlar" diyor. Ne sandın bayım, öyle olacak tabi! Bu bir halkın uyanışıdır. Kürt halkı içinde yurtsever ve bilinçli insanların sayısının bir elin on parmağını geçmediği o cehalet dönemleri çok geride kaldı. O zamanlar bunları toplayıp içeriye tıkınca, ya da üç ağaçlara asınca iş bitiyordu sanki. Şimdi bilinçli onbinler, yüzbinler sahnededir. Onları nasıl ayıklayacaksınız?.

12 Eylül faşizmi de terör estirerek, kan dökerek, binbir barbarca yöntemle bu işin önünü almaya çabaladı. Ama bu çabanın boşluğu ortadadır. Kürt ulusal hareketinin kökünü kurutmak şöyle dursun, o, daha da yayıldı, kökleşti, ulusal ve uluslararası düzeyde daha geniş ölçekte kendisini göstermeye başladı. Türk parlamentosuna ve Avrupa parlamentosuna yansıyan da bunun yalnızca bir yüzüdür. Bizzat parlamentoda yurtsever, ilerici milletvekillerinin sayısı giderek artıyor. Bir Aksoy gitse, kuşkunuz olmasın, yerine başkaları gelecek. Türk devletinin sömürgeci politikasına alkış çalan alçakların, işbirlikçilerin sayısı ise giderek azalacak. Ulusal hareket tüm toplum katlarını sarıyor. Sömürgeci rejimin ve uşaklarının derdine çare yoktur.

Devam edin baylar, devam edin! Kürt halkı sizin gibilerini çok gördü. Onu yok saymanız vız gelir tırıs gider. Siz yok saymakla ne Kürt halkı yok olur, ne onun mücadelesi durur, ne de siz bu kafayla soruna bir çözüm bulabilirsiniz. Yaptığınız kendi kendinizi rezil etmektir.

Sosyalizm biryana, Türkiye'de burjuva demokrasisini bile geçerli kılmak isteyenler, Kürt halkını inkardan gelerek, terör politikasını sürdürerek bunu yapamazlar.

Kürt halkına gelince, o, haklarına ilişkin olarak dilenci değil. Biz tüm halklar gibi tam özgürlük, eşitlik istiyoruz. Elbet halkımızın sömürgeci zinciri parçalayacağı, kendi ülkesinin yönetimini eline alacağı günler gelecek. Kürdistan kimsenin babasının çiftliği değildir.

VİYANA GÖRÜŞMELERİ...

(Baştarafı 1. sayfada)

peryalistlerin bir ileri karakoluna, silah deposuna çeviren, ülkeyi onlara ipotek eden Türk yönetiminin, şimdi tehlikenin Sovyetler'den değil de, bizzat kendi sınırları içindeki ve dışındaki Kürt halkından geldiğini ileri sürmesi.. İkincisi ise, bu görüşe, sosyalist ülkeler de dahil, herkesin açık ya da dolaylı evet demiş olması..

Viyana görüşmelerinde ABD heyetine başkanlık eden Stephan Ledogar, bunu şu sözlerle dile getiriyor:

"Türkiye'nin pozisyonunda haklı olduğunu tüm ülkeler biliyor."

Sovyet temsilcisi Yuri Kashlev ise, "uygulama alanı konusunda Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında hiçbir sorun bulunmadığını." belirtiyor ve "toprakları üzerinde hangi bölgeyi uygulama alanına dahil edeceği, hangisini dışarda bırakacağı Türkiye'nin bileceği iştir" diyor..

Çok ilginç doğrusu! Yani şimdi Türkiye Trakya'yı, Karadeniz bölgesini ve Sovyetler'le tüm kara sınırını dışarda bıraksa ve indirimi salt güneyde yapsa, acaba buna da itiraz edilmez miydi?. Güvenlik kuşağı, öncelikle karşılıklı sınırlardan ve yakın bölgelerden başlamıyor mu? Ama, ya kimileri Türkiye'yi fazla önemsemiyor, ya da anlaşmanın bütünü hatırına, belli noktalarda tavizler veriliyor; Türkiye'nin indirim dışı bölgeyi, Ağrı Dağı'nı da kapsayacak şekilde, Sovyet sınırına kadar uzatmış olmasına göz yumuluyor. Bir bakıma, Türkiye'ye karşı centilmence bir tutum: "Seni anlıyoruz ve kolaylık sağlıyoruz!" demek gibi birşey..

Alavere-dalavere, Kürt Mehmed nöbete diye işte tam buna derler.

Pazarlığın Kürt halkının sırtından olduğu açıktır. Türkiye zaten ordusunun üçte ikisini (500 bin kişiyi), polis gücünün büyük bölümünü Kürdistan'da tutuyor. Kürt halkına karşı azgın bir terör estiriyor. Yalnızca bu bölgeyi indirim dışı tutmak, onu, bunca orduyla, silahla Kürt halkına karşı serbest bırakmak değil mi? Bu salt Türkiye'nin bir iç işi mi? Diğer devletlerin, özellikle de, şu anda bir Kürt devletine değil, ama Kürdistan'a komşu olan sosyalist ülkelerin bu konuda ahlaki bir sorumlulukları sözkonusu değil mi?

Diğer yandan, Kürt halkını NATO'nun modern silahlarıyla donatılmış 500 bin kişilik şoven ve acımasız bir ordu ile karşı karşıya bırakmak, Helsinki ilkelerine, güvenlik anlayışına uygun düşüyor mu?

Bu da gösteriyor ki, birkez daha sözlerle eylemler birbiriyle çelişiyor. İnsan hakları ve koca ulusların, halkların hakları, güç dengeleri, pazarlık arasında kaynayıp gidiyor.

Batı'nın ve Doğu'nun insan hakları şampiyonları, özellikle de, bilimsel sosyalizmin "ulusların kendi kaderini tayin hakkı" gibi güzel ve soylu bir ilkesini slogan düzeyinde tekrarlamayı seven ve şu anda koca devletleri yönetmekte olan sosyalist dostlarımız, acaba Kürt halkının sesini ne zaman duyacaklar?.

www.arsivakurd.org

GÜNAYDIN!...

A. REŞİT

Ocak ayında Cizre'nin Yeşilyurt köyünde köylülere yapılanlar (dayak, erkekleri kadınların gözü önünde soyma, insan dışkısı yedirme ve benzer işkence olayları), iç ve dış kamuoyunda geniş tepkilere yolaçtı. Başta Cumhuriyet gazetesi olmak üzere basın olayla ilgilendi, SHP, DSP, DYP gibi burjuva partilerinin yöneticileri, açık beyanlarla tepki gösterdiler. Olay dış kamuoyuna, basın-yayın ajanslarına da yansıdı. İnsan haklarıyla ilgili olarak Türkiye'ye giden kimi heyetler bu olayla da ilgilendiler.

Böylesi bir olay karşısında, burjuva basını ve politik çevrelerinde bu tepki ilktir. Bu nedenle de sözkonusu baylara "Günaydın!.." diyoruz.

Kürdistan'da bu işler yıllardır süregeliyor. Ta 1967'den bu yana. Yaygın ve sistemli olarak.

1967 bir rastlantı değil. Bu, Amerikanvari eğitimden geçmiş, ulusal kurtuluş hareketlerine, özellikle de partizan savaşına karşı eğitilmiş, adına "komando" denen özel birliklerin Kürdistan'da "göreve" başladığı yıldır.. Türk ordusunda şovenizm geleneği, başka halklara karşı düşmanlık duyguları güçlüdür. Ama komando birliklerinde görev alan subay ve erlerin beyni daha da yıkanmıştır. Onlara göre Kürt halkı kötülüklerle doludur, her an ayaklanıp yurdu bölebilir. "Bölücüleri", "komünistleri" barındırır. "Kötülüğün" önü "hızla ve şiddetle" alınmalıdır. Bunun için herşeyi yapmak mübahtır.

İşte komando, yıllardır Kürdistan'da bu kafayla, bu yöntemlerle çalışıyor. O, Kürt halkını düşman olarak görüyor. Toplu cezalandırma yöntemleri uyguluyor. Yaşlı-genç, kadın-erkek, çocuk demeden halka hertürlü işkence, hayasızca davranış, aşağılama reva görülüyor.

Bu konuda ilk geniş çaplı toplu işkence ve hakaret olayları 1967-1968 yıllarında basına yansıdı. Komando, Silvan, Batman ve Siirt yöresinde kasıp kavuruyordu. Komandoların baskınına uğrayan pekçok köyde, tüm köy halkı toplu dayaktan geçiriliyordu. Erkekler kadınların gözü önünde çırılçıplak soyuluyordu. Hayasına ip bağlanıp sokak sokak dolaştırılan köy imamı olayı hatırlardadır. İnsanlar kış günü soğuk sulara batırılıyor, saatlerce soğuk havada tutuluyordu. Bu işkenceler, dayaklar sırasında sakatlananlar, ölenler oluyordu. Koca bir kasaba, Silvan basılmış, yüzlerce kişiye yat-kalk talimleri yaptırılmış, tek ayak üstünde koşturulmuştu. İnsanların onuru ile oynanıyordu.

İşin garibi, o zaman, ele geçirilecek bir "PKK elemanı" da yoktu. Ama tüm o komando operasyonlarının nedeni "kaçak suçlu ve silah" arama olarak gösteriliyordu. Gerçekte ise köylüler, belki yönetimin hoşuna gitmeyecek bir iş yapmışlardı. Belki Devlet yanlısı bir ağa ile toprak sorunları vardı, belki de hiçbir neden yoktu, kahraman komandolar yalnızca ısınma hareketi, ya da tatbikat yapmakta idiler!

Sözkonusu uygulama, genişleyerek, yoğunlaşarak bugüne kadar sürüp geldi. Bunu kim bilmez! 12 Eylül faşizmi ise Kürt halkına yönelik devlet terörünü doruğa çıkardı. Ülke boydanboya bir açık hava hapishanesine dönmekle kalmadı, karakollar, kışlalar, cezaevleri de, gözaltına alınanlara, tutuklulara hertürlü canavarca, alçakça işkencenin yapıldığı mezbahalara dönüştü. Kabadayak, falaka, filistin askısı, elektrik şoku, basınçlı su, foseptik çukuruna (lağım sularıyla dolu çukur) yatırma, yemeğe sinek, fare, sabun katıp zorla yedirme, ya sigarasız bırakma, ya da dar bir odada kırk sigarayı birden ateşleyip nikotinle zehirleme, yerdeki kanı, irini yalatma ve daha nice akla gelecek gelmeyecek işkenceler bu cezaevlerinde yıllardır yapıldı, yapılmakta. Bunları kim bilmez! Bu işkencelerden yüzbinlerce insan geçti; aralarında şu anda mecliste olanlar var. Nurettin Yılmaz, daha kısa süre önce, bizzat kendisine yapılanlardan ve tanık olduğu işkencelerden sözetti. Bu işkenceleri anlatan "Bin Sanık"ların, "Bin Tanık"ların kitapları yazıldı, tabloları yapıldı. İşkenceyi ve öteki gayriinsani uygulamaları sona erdirmek için cezaevindeki insanlar ve yakınları yıllardır direniyorlar. İçerde insanlar, seslerini duyurmak ve zulmü protesto için kendilerini yaktılar.

Bu ülkede insanlara bok yedirilmesi ilk midir? Şu 12 Eylül döneminde Kürdistan'da, ille dışkı yedirme biçiminde olmasa da işkencenin, aşağılamanın binbir türlüsünün yapıldığı binlerce Yeşilyurt olayı yaşanmadı mı? O halde, şimdiye kadar nerdeydiniz baylar?!.

Evet, bu olaya "geniş" tepkiler oldu. Ama tırnak içinde geniş.. Önceye oranla geniş. Bugüne kadar olup bitenler karşısında dut yemiş bülbül gibi susan, tınmayan köşe yazarları, politikacılar bakımından geniş.. Gerçekte tepkiler hiç de gerektiği kadar geniş, sert değil. Adamlar birçeşit yasak savıyorlar. Belki, bir günlük gazete olayın üstünde durunca, onlar da birkaç kelam etmek zorunda kaldılar. Belki de, bok yedirme olayına mideleri bulanmıştır. İster istemez kendilerini bunu yedirenlerin veya yemek zorunda kalanların yerine koymuşlardır..

Böyle olduğu, hemen yalnızca dışkı olayı üzerinde durmalarından bellidir. Ya Yeşilyurt köylülerine reva görülen öteki işkenceler, onlar basit şeyler mi? Sekizbuçuk aylık hamile genç kadına, Teybet Dadak'a elektrik işkencesi yapılıyor. O ve 65 yaşındaki Nuriye Oğlak çırılçıplak soyuluyor ve üstlerine basınçlı su sıkılıyor. 52 yaşındaki Mehmet Erol'un dört kaburgası kırılıyor. Daha birçok kişi sakatlanıyor.

Diğer yandan, eğer olaylar bu dereceye varmışsa, bunda yıllar boyu ülkeyi yöneten Demirellerin, Ecevitler'in ve yönetimde rol almış olan öteki burjuva politikacılarının ciddi payı var. Bunda olaylar karşısında susan, onu gizleyen politik çevrelerin, basının ciddi sorumluluğu var. Yeşilyurt'a bir günde varılmadı ve o tek örnek değildir.

Daha da önemlisi, Yeşilyurt olaylarına yol açan anlayışın kaynağına inmektir. Subaylar-polisler neden halkımıza bu denli düşman? Onları böylesine şartlandıran, hunharlaştıran ne? Kürdistan'da bunca orduya, polis gücüne, komando birliklerine, özel timlere, koruyucuya neden gerek duyuluyor? Türk devleti niçin Kürdistan'da savaşıyor?

Sorunun özü, açık ki Kürt sorunudur. Kürt halkının varlığını ve haklarını tanımamakta ısrar eden Türk devleti, bunun doğal sonucu olarak, Kürt halkının üzerine terörle, işkenceyle, en hunharca ve aşağılık yöntemlerle gidiyor. Bunun suçlusu tek başına, Binbaşı Cafer Çağlayan, Binbaşı Ali Şahin, Binbaşı Esat Oktay Yıldıran ve benzerleri mi? Bunlar yalnızca işkencenin, terörün basit maşalarıdır. Asıl sorumlu ise onları bu duruma yönelten politik anlayıştır, sistemin kendisidir.

İşkenceci, halka kötü davranan subay, polis bir değil, beş değil; binlerce. Ordu ve polis böylece eğitilmiş, bu iş için görevlendirilmiş.

Yeşilyurt olayının ve bu dönemde

(Devamı 11. sayfada)

Yasal Basına Yönelik Baskılar Sürüyor:

Kürt-Türk Halklarının Kardeşliğinden Bahsetmek Suç • DARA BENGİN

Temcit pilavı gibi ısıtılıp ısıtılıp piyasaya sunulan ''Türkişi demokrasi''nin ürünlerinden Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'ndaki halklarımız yıllardan beridir nasiplerini alıyorlar. Gün yok ki, bu anlı-şanlı ''demokrasinin'' nimetlerinden bahsedilmesin; yazılmasın, çizilmesin, konuşulmasın. Yani kısacası bu ''her derde deva'' türünden bir şey..

Aralık 1988'de yayın hayatına başlayan **Özgür Gelecek** adlı aylık siyasi ve kültürel dergi de bu ''seçkin demokrasi''den nasibini almakta gecikmedi. Dergi, yayın hayatına adım atar atmaz, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığının hışmına uğradı. Çıkışıyla birlikte toplatma kararı geldi. Sorumlu yazı işleri müdürü Bekir Kesen, ''ifadesi alınmak üzere'' gözaltına alınırken, bilim adamı İsmail Beşikçi de dergiye gönderdiği bir mektuptan dolayı ifadeye çağrıldı. Tüm yapılanların gerekçesi: Kürtçülük, bölücülük..

2. sayısı da DGM'den yakasını kurtaramadı. Mahkeme dergiyi toplatmakla kalmayıp, sahibi ve yazı işleri müdürünü de tutukladı. Bekir Kesen, çeşitli yazılardan dolayı suçlanırken, sahibi ve yayın yönetmeni Mehmet Bayrak ise, Nazım Hikmet ve Türk-Kürt halklarının kardeşliğini konu edinen yazısından dolayı tutuklandılar.

Özgür Gelecek'in 3. sayısı daha matbaada iken ''güvenlik güçleri'' tarafından derdest edildi. 10 bin dolayında dergiye polis, hiçbir gerekçe göstermeden el koydu. Gerekçe herzaman olduğu gibi bu kez de arkadan gelecekti... Önceden tedbir...

Onyıllardan beridir ki, Türkiye'de devletin açık desteğiyle Kürt halkının varolmadığı konusunda yazılıp çizildi. Binbir dereden su getirilerek, saçma sapan ''teoriler''le Kürtlerin Türk olduğu ispatlanmaya çalışıldı. Kitaplar yazıldı, makaleler döşendi. Ve halen bugün de bu yolda yazılıp, çiziliyor. Ama bunun tersini söylemek günümüzde hala yasak ve ''suç'' olarak kabul ediliyor.. Bu konuda yazanlar, çizenler, Kürt halkı için hak ve hukuktan bahsedenler yıllarca süren hapis cezalarına çarptırılıyorlar. Sömürgeci-faşist Türk devletinin kurulduğu günden beri sürdürdüğü ''hassaslık'' günümüzde artarak devam ediyor.

Özgür Gelecek de Kürt halkının varlığından, onun ulusal demokratik haklarından bahsettiği için rejimin hışmını böylesine üzerine çekiyor. Sahibi Mehmet Bayrak, Türk ve Kürt halklarının kardeşliğinden bahsettiği için tutuklanıyor. Halbuki M. Bayrak, bunun yerine başka bir halkın kardeşliğinden, örneğin ''ezeli-ebedi düşman'' Yunan halkından bile bahsetmiş olsaydı, başına bunlar gelmezdi. Hasılı Kürt, Kürdistan suç, suç, suç...

Hatırlanacağı gibi 12 Eylül öncesinde de Roja Welat adlı gazeteyi çıkarmak için müracaata gidenlere, Türk devletinin yetkilileri açık açık şunu söylemişlerdi: ''İbranice, İngilizce...istediğiniz herhangi bir dille çıkarabilirsiniz, ama Kürtçe asla!..''

Sömürgeci Türk rejimi, onlarca yıldan beri Kürt halkından, onun ulusal-demokratik haklarından bahseden yasal dergi ve gazetelere karşı terör politikası uygulayageldi. Bugün de Evren-Özal çetesi, bunu devam ettiriyor. O, yasal olarak çıkan ilerici, devrimci düşünceleri savunan, aynı zamanda Kürt halkının haklarından bahseden bir yayının kitleler üzerinde yaratacağı etkiden korkuyor. Bu korkudur ki, onu böylesine zorbaca tedbirler almaya itiyor.. Bunun önünü almak için de o, 12 Eylül öncesinde varolan kısmi demokratik hakların kullanımını yokedici adımlar attı, yeni yasalar çıkarttı. Bu tür yayınları basan matbaalara, daha basımevinde iken yayınlara el koymaya; matbaacı ve yayınevi sorumlularını tutuklamaya kadar işi vardırdı. Dağıtım şirketlerine baskı uygulamak dahil, her çeşit yol ve yöntem denenerek böylesi yayınların dağıtımı engellenmeye çalışıldı, çalışılıyor.. Özetle, onları hem idari, hem de ekonomik olarak çökertmeyi hedefledi. Yine Kürt dilinde yayın yapılmasına ilişkin yasağı da Anayasa maddesi haline getirdi..

Bugün Türkiye'de 50 yıl evvel faşist Almanya'da yapılanlar yapılıyor. O dönemde Hitler'in emri üzerine ki-

(Devamı 9. sayfada)

Uluslararası PEN Klubü'nün Başvurusu:

"Mehmet Bayrak ve Bekir Kesen Serbest Bırakılmalıdır"

Uluslararası Pen Klübü ''Tutuklu Yazarlar Komitesi'', Özgür Gelecek Dergisi sahibi ve genel yayın yönetmeni Mehmet Bayrak ile sorumlu yazı işleri müdürü Bekir Kesen'in tutuklanmaları üzerine Başbakan Turgut Özal'a başvuruda bulundu. Başvuruda şöyle deniyor:

''Ekselans,

Uluslararası PEN Tutuklu Yazarlar Komitesi, aylık Özgür Gelecek Dergisi'nin sorumlu editörleri Bekir Kesen ve Mehmet Bayrak'ın tutuklanmalarını üzüntüyle öğrenmiş bulunuyor.

Tutuklanmaya neden olan iki makaleyi biliyoruz. Editör ''İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 40. Yılında Türkiye'de İnsan Hakları'', yayıncı da ''87. Doğum Yıldönümünde Nazım Hikmet ve Türk-Kürt Halklarının Kardeşliği''nin yazarıdır. Lütfen bu makalenin başka bir yayında çıktığını ve İstanbul'da beraatle sonuçlanan bir davaya konu olduğuna dikkat ediniz. Ankara'daki savcı, bu açık gerçeği kabullenmeyi red etti.

Zatialinize, Bekir Kesen ve Mehmet Bayrak'ın tutuklanmalarının, onların, ülkeniz tarafından kabul edilmiş anlaşmalarla garanti altına alınan düşünce ve ifade haklarının çiğnenmesi olarak gördüğümüzü hatırlatmak isteriz. Bekir Kesen ve Mehmet Bayrak'ın acilen serbest bırakılmalarını talep ediyoruz.

Saygılarımla

K. V. Simon''

www.arsivkurdi.org

SOSYALİST POLİTİK SİSTEMİN YENİLENMESİ ÜZERİNE

SBKP 19. Konferansının kabul ettiği kararlardan biri şu başlığı taşıyordu: "Sovyet Toplumunun Demokratikleştirilmesi ve Politik Sistemin Yenilenmesi". Reformun politik sistemin tüm unsurlarını kapsaması ve bir bütün olarak ekonomi ve toplumun yeniden yapılanmasıyla bağlantı içinde yürütülmesi öngörülmüştür. Reform, herşeyden önce, sosyalist devletin ve kendi kendini yönetim sisteminin temeli olan Halk Temsilcileri Sovyetleri'ni tümüyle etkin kılmayı hedefliyor. Öteki hedefleri ise yönetimi ademi-merkezileştirmek, hukuk devletini biçimlendirmek, kitle örgütlerinin faaliyetlerini yeniden yapılandırmak ve, doğal olarak, parti içi yaşamı demokratikleştirmek, yukardan kumanda uygulamasına son vermektir.

Politik sistemin yenilenmesi, elbet bir gecede tamamlanamaz. O, iyi düşünülmüş parti kararları ve, SSCB Anayasası ise birlik Cumhuriyetleri ve Otonom Cumhuriyetlerin anayasalarında ve aynı zamanda SBKP Tüzüğü'nde gerekli değişiklikler de dahil olmak üzere, geniş çapta yasal çalışma gerektiriyor. Halkın görüşü alınmadan ve uzmanlarca çok yönlü tartışılmadan bir tek karar bile geçmemeli.

Sosyalist toplumun politik sisteminin gelişme yolları, aşağıda, Dr. Yevgeny AMBARTSUMOV (tarihçi, aynı zamanda Dünya Sosyalist Sistemin Ekonomileri Enstitüsü'nde bölüm başkanı) tarafından tartışılıyor. Biz burada onun, Başka Yol Yok adlı ve 19. Parti Konferansı'nın önünde yayınlanmış olan kitabından bir bölüm yayınlıyoruz. Bu kitap perestroykanın ürünüdür. (STP'nin Notu)

***

Yeniden yapılanma önem kazandıkça iyice anlaşılıyor ki onun kaderi -ana yönü olan kapsamlı ekonomik reformunki gibi- toplumun politik sisteminin durumuna bağlıdır. Yeniden yapılanmanın yönü, önceliklerin teknolojik ve ekonomik sorunlardan politik sorunlara doğru yer değiştirmesi ve geniş yığınların, sosyal gelişmenin sorunlarına şimdiye dek görülmemiş derecede artan ilgisi açıkça gösteriyor ki politik alanda köklü değişiklikler olmadan teknolojik, ekonomik, yahut sosyal alandaki hedeflere ulaşılması mümkün değildir. Yeniden yapılanmanın geniş ve zor kazanılmış deneyleri, yüzyüze olduğumuz sorunlar ve güçlükler, demokratikleşmenin önemini anlamamıza yetiyor. Demokratikleşme sosyalist sistemin geniş olanaklarını harekete geçirebilir ve aynı zamanda, özünü restore ederek, sosyalist toplumun gerçek insani karakterini açığa çıkarabilir.

Demokratikleşme Tek Yoldur

Köklü ekonomik reform ve demokratikleşme, şimdi sosyalist ülkelerde yürürlükte olan yeniden yapılanma sürecinin yalnızca iki yüzü, ya da iki ana yönü olmakla kalmıyor, bu ikisi birbirine sıkıca bağlıdır ve biri olmadan diğeri olamaz.

Eğer ekonomi idari bürokratik yöntemlerle yürütülmeye devam ederse, eğer çalışanların ekonomik çıkarları iyi biçimde gözetilmezse, eğer insanlar kendi emekleriyle maddi refahları arasındaki bağı görmezlerse ve eğer onlar, kendi ekonomik durumlarının, ürettikleri mal ve hizmetlerin tüketimine bağlı olduğunu kavramazlarsa, politik yaşamın temelli biçimde demokratikleştirilmesi olanaksızdır. Böyle bir durumda, açık konuşmak gerekirse, çalışanların ona gereği yoktur. Ve o, ekonomik çıkarlarla desteklenmedikçe, gerek devletin, gerekse üretimin yönetiminde, kaçınılmaz olarak bir oyundan öteye gitmeyecektir.

Aynı zamanda, toplum demokratikleştirilmeden, kişiler kendi çıkarlarıyla ilgili olarak demokratik türden bir bilince sahip olmadan ve bu çıkarlar devletin politik ve yasal güvenceleri altında olmadan, idari yöntemlerden ekonomik yöntemlere geçiş olanaksızdır. Demokratikleşme böylece, günümüzdeki ekonomik görevlerin nitelik ve biçiminin zorunlu bir sonucu olmaktadır.

Biz, SSCB'de politik sistemi yenilemek ve canlandırmak için geçmişte herhangi bir girişim olmadığını söyleyemeyiz.

SBKP'nin 20. Kongresi'nin (1956) ardından, Nikita Krutçov tarafından bu tür girişimler yapıldı. Ama bürokratik güçler, bu girişimlerin rastgele ve tutarsız durumundan, bunun yanısıra, demokratik bir desteğin yokluğundan yararlanarak, onları önlemeyi başardılar.

Gerek Krutçov döneminde, gerek ondan sonra, politik sistemin değişik unsurlarının çalışmasını yeniden örgütlemek ve iyileştirmek için atılan adımlar başarılı olamadılar; çünkü bunlar kararsız, yeterince köklü olmayan ve geleneksel idari nitelikte adımlardı. 1950'lerde, 1960'larda ve bunu izleyen dönemdeki ekonomik reform girişimleri, politik sistemde bir reformla desteklenmedikleri için tümüyle tavsadılar.

Bugün son derece açık ki, geçmişten miras kalan tek merkezli, idari kumandaya dayanan yönetim sistemi, arzu edilen dönüşümlerin, özellikle de ekonomik reformun önünde bir engeldir. O, aynı zamanda, işletmelerin bağımsız büyümesini, maliyet hesaplarının ve para mal ilişkilerinin gelişimini önlüyor. Bu, üretimi tüketiciden ayırır ve sık sık aşırı, anlamsız masraflara yolaçar. Şunu da belirtelim ki, SBKP Merkez Komitesi'nin 1987 Haziran'ındaki genişletilmiş toplantısında alınan cesaretli, hayati kararlar da uygulamada sulandırılmakta, bakanlıklar ve diğer "üst kademeler" herşeyi daha çok eski tarzda yapmayı sürdürürken, "alt kademeler" de çoğu zaman, kendilerini akıntıya koyverme alışkanlığını terk etmemekteler.

Sorun şu ki bugün durgunluk hala etkin. Günüdolmuş politik mekanizma bürokratik uygulamaları ve diğer sosyal bozuklukları ayakta tutuyor. O, eski tür yönetici ve memurları yeniden üretmekte, sosyalizmin ve sosyal gelişmenin çağdaş istemlerine cevap verememekte ve nüfusun önemli bir kesiminde pasifliğe, insiyatif eksikliğine yol açmaktadır. Marksizmin kurucularının, "politik güç ekonomik gelişmeye büyük za-

rar verebilir, enerji ve hammaddelerin geniş israfına yol açabilir,'' (1) biçimindeki uyarılarına denk düşen bir durumla karşı karşıyayız. Kısacası, sistem etkinliğini yitirmiş ve zarar verici hale gelmiştir.

Bundan şu sonuç çıkar ki, politik sistemimizde ve onun tüm unsurlarında, halkalarında, ilişki ve yöntemlerinde köklü, gerçekten devrimci bir yenilenmeye gitmenin zamanı gelmiştir. Geçmiş deneyim gösteriyor ki reform ne tek yönlü olmalı -çünkü bu durumda sonuç vermez, olsa olsa, kitlelerin güvenini sarsar- ne de kararsızca davranmalıdır; bu durumda da tekler ve bir geri dönüşle, belki de karşı -reformla sonuçlanır. Lenin, ''taze şarabı bürokratik devlet çarkının eski şişelerine dökme'' girişimlerinin yararsızlığından söz ederken tamamiyle haklıydı. (2)

Politik reformun tehlikeli olduğu, onun kutsal alanı -partinin öncü rolünü- tehlikeye atabileceği ileri sürülebilir. Buna karşı diyeceğimiz şu ki, bu rol zaten eylemsizlikle, reformlara karşı çıkmakla büyük ölçüde icra edilemez olmuştur. Ama şu son derece önemli ki, dikkatli ve tutarlı biçimde gerçekleştirilecek bir politik reform, SBKP'nin önemini ve prestijini halkın gözünde arttıracaktır.

Elbet sözkonusu reformun karmaşıklığını ve aynı zamanda, kendine özgüllüğünü görmezden gelemeyiz. Ekonomik reformlardan farklı olarak, bu ölçekte ve genişlikte politik reformlar, şimdiye kadar SSCB'de veya diğer sosyalist ülkelerde görülmemiştir.

Aynı zamanda gelenekler de politik sistemde reform yapılmasını güçleştiriyor. Rusya devrim öncesinde Batı türü burjuva demokrasisi deneyinden geçmedi. Ülkedeki sistemi karakterize eden, devlet gücünün mutlaklığı, bürokrasinin egemenliği, bireye karşı saygı yokluğu, hukuku önemsemezlik idi; kitleler doğal yurttaşlık hak ve özgürlüklerinden yoksundular ve otoriter yönetim biçimlerine alıştırılmışlardı. Devrim bu geleneklere son vermek için çaba gösterdi; ama Sovyet ülkesinin dünyanın geriye kalan bölümünden soyutlanması, çevresindeki düşman kuşatması, geç sonuçlanan ''zafer'', tüm bunlar demokrasi bakımından kısıtlamalara yol açtı. Daha sonra demokrasiyi küçümseyen Stalin dönemi geldi, ki bugün bile, bu anlayış tümüyle aşılabilmiş değil. Böylece, şimdi amaç, tarihte ilk kez sosyalizme gerçekten yakışan bir politik sistem yaratmaktır.

Reformun hızı diğer bir sorundur. Burada acelecilik, gönülsüzlük ya da kararsızlık kadar tehlikelidir. Bize göre, ekonomik reformla ilgili olarak yapıldığı gibi, belli aşamaları göz önünde tutmak, bir sıra izlemek gerekir.

Birlik ve Çeşitlilik

Şimdi sosyal yaşamımızı ve politik sistemimizi demokratikleştirmenin somut yolları üzerinde tartışalım. Birçok sosyalist ülkenin politik sistemindeki durgunluğu, hantallığı ve bürokratizmi ortadan kaldırmak, ancak politik insiyatif üzerinde merkezin halihazır tekeline, çalışan insanın, bireyin insiyatifini körelten bu duruma son vermekle mümkündür.

Biz şu ya da bu dalda tekellere alışık olarak büyümüşüz ve gelişmeyi hızlandıran rekabet olgusunu tümüyle unutmuşuz. Tekel ve tekmerkezlilik, işletmenin bağımsızlığını, özerkliğini amaçlıyan ekonomik reformla bağdaşmaz. Daha Sovyet iktidarının başlarında Lenin şöyle diyordu: ''Merkeziyetçilik, gerçek demokratik anlamında, yalnızca özgün yerel özelliklerin değil, aynı zamanda yerel yaratıcılığın ve yerel insiyatifin, ortak amaca doğru ilerlemenin çeşitli yol, yöntem ve araçlarının tam ve engelsiz gelişimi için -tarihte ilk kez yaratılmış- olanakları varsayar.''(3)

Ekonomik reform ve ona eşlik eden politik reform, sosyalizmin artan çeşitliliğinin bir nedenidir. Ki bu çeşitlilik sosyalizmin temel bir özelliğidir. Bu durumda alt düzeydeki işletmelerle ilgili sorun ortadan kalkacak; çünkü onlar bağımsız ekonomik kararlar verebilecekler.

Maliyet hesapları koşullarında, politik alan, toplumun alışılagelmiş türden politik birliğini sağlamayı başaramayacaktır. Tekdüzeliliğin otoriteye dayanan birliği, yerini **çeşitliliğin demokratik birliğine** bırakacaktır. Ekonomik alanla birlikte politik alan, çeşitli sosyal çıkarların kendilerini açığa vurdukları, çatıştıkları ve sonunda bir dengeye vardıkları bir arena olmak zorundadır.

Çeşitliliğin demokratik birliğinin, tekdüzeliliğin otoriter birliğine üstün oluşu, insanoğlunun tüm tarihsel deneyi ile kanıtlanmıştır. Bu, özellikle de günümüzde bir gerçektir. Otoriter toplumlar için yıkıcı olan bunalımlar, demokratik bir toplumda kolayca aşılır. Otoriter toplumlarda zora dayanan dışsal kaba güçler egemen olurken, demokratik bir toplumda, birbirine bağlı iç güçlerin işlerliği sözkonusudur.

Ülkemizde merkezileşme **hiyerarşik ve çok-katlıdır.** Sorun yalnızca aracı durumunda olanların, salt direktif ve enformasyon taşıyıcılara özgü asalakça özellikler edinmesinden ibaret değil; aynı zamanda, bu taşıma sürecinde enformasyon da çoğukez çarpıtılır ve ilgili hak ve çıkarlar kötü biçimde temsil edilirler.

Hiyerarşik bağlılık sistemi, bağımsızca faaliyet gösteren derneklerin eşitliğine de olanak sağlamalıdır. Marks bunları toplumun ana birimleri sayıyordu. Lenin de, sosyalizmle ilgili olarak ''uygarca işbirliği edenlerin düzeni'' derken aynı görüşü dile getiriyordu. (4) Üst ve alt kademeler arasındaki dikey bağlar, yatay bağlarla tamamlanmalıdır. Sözkonusu yatay bağlar ülkemizde henüz pek az gelişmiştir ve reform ilerledikçe biçim kazanacaktır. Ekonomik bağlar, kaçınılmaz olarak, salt ekonomik alanı aşacaktır. **Sosyalist sivil topluma** ilişkin görüşler gerçekleşecektir. Marks'ın deyişiyle, ''sivil toplum, üretici güçlerin gelişiminin belli bir aşamasında, bireylerin tüm maddi ilişkilerini kapsar''.(5)

Sivil toplum, hükümet değişiklikleri ve hatta politik kriz durumunda burjuva düzenine istikrar kazandırır. O, kapitalizme kendini düzenleme olanağı sağlar, ki sosyalizm hala bundan yoksundur. Sosyalist gelişmenin bugünkü aşamasında, hemen hemen tüm halk, başka bir düzeni değil, ama sosyalizmi seçmiş veya onu amaçlamışken, sosyalist bir sivil toplumun gerçekleşmesi doğal ve akla yatkındır.

SSCB'de sivil bir toplumun hiç kurulmadığı ileri sürülemez. Bu toplum oluşmuş, ama kendini devletle zorunlu bir çatışma içinde bularak deforme olmuş; kişiler ve gruplar arası normal ilişkilerle birlikte o da çarpık ve hasta bir yapı kazanmıştır. Bu durum açıkça ortaya konmalı ki, sivil toplum, devletin baskıcı gücüyle değil, kendi gücüyle onunla başa çıkabilsin.

Devletin Geleceği

Marks'ın ve Lenin'in **devletin solup gitmesine** ilişkin tahminlerinin aksine, o, sosyalizm koşullarında çok büyük bir güç kazandı. Bu, yeni sistemin güçlendirilmesi gereken ilk aşamada ve tam bir tecrit durumundaki ilk sosyalist devletin dış ve iç düşmanlara karşı savunulması gereken bir zamanda önemli ve kaçınılmazdı. Ancak kapitalizmin restorasyonu tehlikesinin ortadan kalkışından sonra, çok güçlü bir devlete sahip olmanın dezavantajları, onun avantajlarını geride bıraktı. Devletin aşırı ve geniş gücü, her işe karışması, toplumun, derneklerin, kitle örgütlerinin ve bireylerin insiyatifini bastırıyor, onları kamu işlerine kar-

şı ilgisiz ve politik bakımdan pasif kılıyor, hatta onları anti-sosyal bir duruma getiriyor ve asalak nitelikte bir bürokrasinin oluşması için uygun bir zemin oluşturuyor. Şimdi, sosyo-politik alandaki ana çelişki, sosyalizmin doğasında varolan tam bir özerklik eğilimi, yani yönetim işlerinin yurttaşlara aktarılması ile, sözkonusu yönetimde devletin ve devlet cihazının artan rol ve etkinliği arasındadır.

Şimdi, Marks'ın, **devlet gücünün toplum tarafından emilmesi** biçiminde ifade ettiği tezin hayata geçirilmesi için olanak vardır. Sosyalizm devletin ağır bastığı biçimde olanaklarını tüketmiştir. O, temel prensiplerine ve bireyin gelişimine açık olan yapısına uygun düşen yeni biçimler edinmek zorundadır.

Sosyalizmin politik sisteminin şimdiye kadarki hiyeraşik yapısı, bireyi en düşük düzeye, küçük bir vidaya, mikroelemente indirgedi; her ne kadar, görünürde onun hakları ilan edilmiş ve genişletilmişse de. Ama bu yetmiyor. Kişi, sistemin yaratıcı ve itici gücü olarak onun merkezinde yer almalıdır. Bu, aynı zamanda, **Komünist Partinin Manifestosu**'nda Engels'in sözleriyle en iyi biçimde formüle edilen "her birinin özgür gelişimi, tümünün özgür gelişiminin koşuludur," biçimindeki, geleceğin toplumuna ilişkin orijinal düşünceye de tam anlamıyla uygun düşmektedir.

Son derece doğaldır ki, devrimci dönemimizde sosyalist toplumun üyesi, kelimenin en geniş anlamında **yurttaş** olmak için çaba gösteriyor. Yaşadığımız yıllarda, ne yazık ki, bu sözcük yanlış kullanılmış ve bir aile reisi çağrışımına indirgenmiştir. Ona orijinal anlamını kazandırmanın zamanı gelmiştir.

Sosyal Yaşamdaki Yeni Gelişmeler

Sosyal yaşamın biçimleri de değişecektir. Masraflarını kendileri karşılayan örgütler için zaman değer kazacağından, onlar, uzatılmış toplantı ve oturumlardan kaçınacaklardır. Az sayıda yöneticiye gerek duyulacak, çünkü yapılan işe göre ücret canlı bir disiplin etkeni olacaktır. Parti ve diğer komiteler sık sık ve uzun toplantılar düzenleme alışkanlığından kurtulacak, bu konuda denetlenecek ve sorumlu olacaklar. Buna karşılık, hayati konularda -politika dahil- daha çok toplantı ve tartışmalar olacaktır. Bu, politikayı uyarlamanın ve yöneticilerle alt kademedekiler arasında görüş alışverişini canlandırmanın kanalı olacaktır. Şimdiye kadar bu bağ yeteri kadar gelişmemiş, zayıf kalmıştır. Bu bizim en büyük eksiğimiz olmuştur.

Son zamanlarda, özellikle gençler arasında, **resmi olmayan hareketler** denen girişimler ve dernekler yaygın biçimde ortaya çıkmıştır. Bunlar halkın planlanmamış ve onaylanmamış girişimlerinin ortaya çıkmasını sağlıyor ve demokrat türden bir bireyi biçimlendiriyor. Bunlar, artan sosyalist çeşitliliğin ve çoğulculuğun bir rüşeymidir.

Resmi olmayan dernekler, yaşamdaki süreçlere ve değişikliklere çok hızla uyum sağlayan hassas göstergelerdir ve resmi örgütlere de değerli malzeme sağlamakta, böylece onların gelişimi ve yaratıcı çalışması üzerinde güçlü bir etki yapmaktadırlar.

Resmi olmayan örgütlerin önündeki bürokratik engelleri kaldırmak, bu nedenle son derece önemlidir. Burada, bağımsız eylemin tüm diğer alanlarında olduğu gibi, yalnızca genel bir ilke olmalı: Yasaları çiğnemedikleri sürece onların tümüne de evet. Yasakların, sosyal istikrar sağlama açısından, yasallaştırmadan (legalize etmekten) çok daha az etkili olduğunu anlamak için yeterince politik deneyimiz var.

Başarı İçin Seçim Gerekli

Gelişmenin değişkenliği, bir tercih yapma olanağı, sosyo-politik bir sistemin etkili biçimde işlemesi ve kendini düzenlemesi için gereklidir. Üretici güçlerin büyüklüğü ve karmaşıklığının yanısıra, oldukça gelişkin ve yaygın ilişkiler de gözönüne alınınca, karar alınmasında, geleceğe yönelik gelişme yolunun seçiminde herhangi bir hata, olumsuz sonuçlarını bir çığ gibi yansıtır. Doğru bir karar ancak değişik alternatifleri kıyaslıyarak ve onları bilimsel yöntemlerle inceleyerek alınabilir.

Rekabet ilkesi, değişik görüşleri karşılaştırma ve demokratik tartışmalar ciddi yanlışlardan kaçınmaya yardım eder. Şimdi iyi biliniyor ki, izlenecek ekonomik gelişme yolu kesin biçimde tayin edilmiş olan dönemde bu tür yanlışlar yapıldı.

Sosyal çıkarların çeşitliliği, değişik varyantlar arasında rekabete yol açar. Diğer yandan, sözkonusu nedenlerle, **çekişme** yalnız mümkün değil, aynı zamanda **doğaldır.** Biz şimdiye kadar halkın ahlaki değerleri ve politik birliği önermesinden yola çıktık. Öyledir, ama yalnızca bir dış tehlike sözkonusu olduğu zaman, olağanüstü koşullarda. İçsel çelişki ve çekişmeleri inkar etmek ise onları hasıraltı etmek ve uzun vadede daha zararlı ve anti-sosyal kılmak olur. Sorun, çelişki ve çekişmeleri toplumun yararına nasıl kullanacağımız, onları nasıl kurumlaştıracağımızdır; yani onları olduğu gibi kabul etmek, ihtilafları düzene bağlamak ve tüm taraflarca benimsenebilecek bir uzlaşma sağlamak için gerekli araçları bulmaktır.

Anahtar Bir Koşul

Demokratikleşme **yönetici partinin kendisini** de kapsamalıdır. Bu, tüm sosyo-politik ortamı iyileştirmek ve toplumun partiye güvenini arttırabilmek için anahtar bir koşuldur.

Sosyalist demokrasi gerçekten ilerliyecek mi, yoksa bu lafta mı kalacak, bu tümüyle parti içindeki duruma, parti içi demokrasinin etkinlik ve gelişme derecesine bağlıdır. Sosyalizmin ideallerinin yaşama geçmesi için, parti ve onun üyeleri her alanda önde olmalıdırlar.

Macaristan, Polonya, Yugoslavya, Vietnam ve Çin gibi ülkelerdeki yönetici partiler **tartışmanın yararlarını,** parti içinde değişik görüşlerin ortaya konmasını ve parti üyelerinin partinin "büyük politikasına" ilişkin sorunlar hakkında gerçek, anlamlı tartışmalar yapmasını giderek artan biçimde benimsemektedirler. Ama SBKP tüzüğü parti içinde tartışmayı (madde 26) olağanüstü birşey, gerçekte olumsuz bir durummuş gibi değerlendiriyor. Ama tartışma parti yaşamında (elbet, sürekli durumda olmasa da) bir norm haline gelmelidir. Ve geçmişe bir bakarsak, Üçüncü Parti Kongresi'nde (1905) Lenin, tartışma özgürlüğünün ve eylemde birliğin önemini vurgulamış, buna uygun bir tüzük değişikliği önermiştir.

En çok tartışılan, önemli sorunlardan biri de **devletin ve partinin işlevlerinin nasıl bölüneceğidir.** Parti önderlik rolünü otomatik biçimde gerçekleştiremez. O, halkın ve toplumun iyiliği için yürütüğü hergünkü etkin çalışmasıyla bunu kanıtlamalıdır.

(*) Yazarın **No Other Way** (Başka Yol Yok) adlı kitabından **(Progress Publishers,** Moskova, 1988, Rusça) alınan bu bölüm, **Sosyalizm-Teori ve Pratik** adlı Sovyet dergisinin Şubat 1989 sayısında yayınlandı.

Türkçeye çeviri İngilizce baskıdan yapıldı.

1) K. Marx F. Engels, **Selected Correspondence,** Progress Publishers, Moscow, p. 339.
2) V. I. Lenin, **Collected Works,** vol. 25, p. 370.
3) V.I. Lenin, **Collected Works,** vol. 27, p. 208.
4) İbid, vol, 33 p. 471.
5) K. Marx F. Engels, **The German Ideology,** Progress Publishers, Moscow, 1964, p. 48.
6) K. Marx F. Engels, **Selected Works in three volumes,** vol. 1, p. 127.

www.arsivakurdi.org

ULUSA KARŞI OLAN ASİLER

Strern dergisi yazarlarından** Hans-Joachim-Löwer **tarafından kaleme alınan ve F. Almanya'da yayınlanan GEO adlı aylık derginin 8.2.1989 tarihli özel sayısında yayınlanan makalenin bazı bölümlerini aşağıda sunuyoruz. Çeviri** H. Neval **tarafından yapılmıştır.

Bu yöre geniş bir suskunluk alanıdır. Ağaçsız dağlar, kurak ovalar ile çevrili ve cansız mavisiyle gökyüzü, bunların üzerinde sonsuz bir şekilde uzanıyor. Büyüleyici sonsuzluk, korkutan sessizlik. Ve cansıkıcı sorular. Bu yörenin neresinden bir cevap beklenir?

Belki arabada... Yolculuk yeterince uzun sürer, rehber de bize güvenmeye başlarsa. Mümkündür ki, o zaman sırrını açar, gizli olarak ülkeye getirilen Kürtçe bir kaset koyar. Ya da bize hayat hikayesini anlatır. Tıpkı Van Havaalanı'nda beni bekleyen, esas adının açıklanmasını istemeyen Mehmet gibi...

1980 askeri darbesinden sonra, özgür bir Kürdistan için mücadele ettiğinden dolayı iki sene tutuklu kaldığını söylüyor. Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde kortizon iğnesi vurularak kendisine işkence yapıldığını anlatan Mehmet, işkence sonucu kalça kemiğinde erime olduğunu, bir bileği değiştirilmiş, ötekine de yakında sıra geleceğini söylüyor. Öğretmenlik yapmasına da artık izin vermiyorlarmış...

Kontroller de bir nevi cevaptır. Sert seslerle, ''kimlik'', ''nereden'', ''nereye'' sorular.. Arabanın penceresinden bir asker başı, bir de tüfek namlusu içeriye sokulur.. ''Bagajı açın...'' emrini verenler, asık suratla varımızı yoğumuzu karıştırıyorlar. Yörede silah bol...

Karanlık bastığı zaman askerler kışlalarına kapanır, sinirliliğini saklamayarak yöreyi projektörlerle aydınlatır. Türkiye'nin Batı'sından bu tarafa mecburi askerliğine yapmaya gönderilen askerler, yöreye lanet okuyorlar: hepsi teröristmiş, bölücüymüş, işbirlikçiymiş, eşkıya veya katilmiş diyorlar... Türkçe dahi bilmiyorlarmış...

Her yerde, heran hazır, ısrarcı ve tehditçi bir şekilde kocaman harflerle herkesin gözüne çarpsın diye dağlara kazınmış Atatürk'ün en ''ünlü'' sözü: ''Ne mutlu Türküm diyene''.

Birkaç yıldan bu yana turistler, Fırat ile Ararat arasında bulunan bu yöreyi dolaşırlar. 4 bin metre kadar dağa tırmanmak isteyenler; çantaları sırtında, uyku tulumu da yanında, otobüslerle ucuz yolculuk yapan öğrenciler... Eski çağları araştırmaya gelenler, Hitit kabartmalarını, Urartu Kalesi harabelerini, Ermeni ve Nesturi'lerin yıkılmış kiliselerini gezerler. Ancak bugün burada yaşayan halk, resmi olarak yok sayılıyor.

Atatürk döneminde ''dağlı Türk'', son zamanlarda ise daha çok ''Doğulu vatandaş'' diye tanımlanan Kürtlerin nüfusu 8-10 milyonu bulmakta, yaşadıkları alan ise Türkiye'nin üçte birini kaplamaktadır. Okulda dillerini öğrenemiyor, makamlarda konuşamıyor, kitaplarda okuyamıyor, plaklarda da dinleyemiyorlar. Onlar da gerçi —60 yıldan bu yana kendilerine öğretildiğine göre— diğer Türkler gibi Orta Asya çöllerinde yaşayan ''Bozkurt''ların torunlarıymış, ancak yüzyıllarca sultanlar tarafından ihmal edildikleri için Türk dilini ''unutmuşlar''.

Kökenleri, efsane ile tarih arasında karışmaktadır. Acaba ataları MÖ 3 bin yıllarında çivi yazı yazıtlarında kendilerini tanıtan Gutiler'le Lubiler mi? Yoksa İskitler, Medler, Karduklar mı? Kürtler, Saloman kralının Avrupa'dan 500 bakire hanım getirtip, Zagros dağlarında evlendirmesi sonucu meydana gelen halk mı? Yoksa Kürtlerin ilk hükümdarı, dostlarıyla birlikte kanlı şah Dehak'ı tahttan düşürüp Demavend dağında zincire vurulan devrimci Kawa mı?

1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri, bu halkın gurur duyduğu hiçbir şey artık sayılmıyor. Ne 1187 yılında Haçlı seferleri sırasında Müslümanlarla savaşıp Hristiyanlardan Kudüs'ü geri alan, Kürtlerin en ünlü evladı Selahattin-i Eyyûbi ne filizof Ahmedê Xani tarafından yazılmış, babadan evlada nakledilen ve son zamanlarda kütüphanelerden kaybolan halk destanı Mem û Zin. Ne de Kürt emirlikleri zamanında kalan görkemli binalar, örneğin Dicle ovasında yıkılıp yerine kışla yapılan ''Bırca Belek''. Atatürk diyor ki: ''Türkiye'de salt Türkler yaşamaktadır!'' Bunu anayasaya yazdırıyor, ve o gün bugündür bu fikir, gerçeği yenme kavgasında.

Atatürk, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışından sonra, Türk devletini dağılmaktan kurtardı. ''Türklerin atasını'' korkutan, azınlıklara hak vermeyle uluslaşmanın sonu gelmesi... Böylece, onyıllarca Ankara'da bulunan Türk hükümetlerinin içişleri politikasına yol veren bir dogma oluşur.

Üç kanlı isyandan sonra —1925, 1930, 1936-38 yıllarında— mezarlık sessizliğini andıran bir sakinlik çöker, fakirler yurdu gibi ihmal edilmiş, hor bırakılan Doğu üzerine. Ancak Kürtlerin kalplerinde efendilerine karşı besledikleri kinin alevi hiçbir zaman sönmemiş. Çaresizlikten Kürt yurtseverlerini hapishanelerde işkence uygulayarak sakat bırakıp, öldüren polislerin zulmüne karşı duydukları öfkeden dolayı, 60-70 yılları arasında radikalleşiyorlar. Fakat sadece ondan değil, bir de geri bırakılmışlıktan, yüzde 70'i okumayazma bilmeyenlerden, günden güne kahvehanelerde çay içerek ömrünü geçiren işsizlerden; bir de Kürtleri ova ova bölen, uluslaşmayı engelleyen aşiret yapısından...

(...)

Bu yörenin geleceği ne olacak? Ankara, Fırat ve Dicle ovalarında baraj yaparak, dev su kaynaklarının oluşmasıyla çözüm yolu arıyor. Varolan tarım arazileri çifte çıkacak, sermaye gelecek, mutluluk ve refahın da gelmesiyle sorunlar kendiliğinden çözümlenecekmiş... O zaman yine mezarlıkları andıracak sessizlik. Bir mezarlık ki, Kürt kimliğini altında gömmüş olacak.

Mehmet Ali Eren, 1988 yılında TBMM'sinde, haram sözleri söylemeye cesaret ediyor. Muhalefetin milletvekili 37 yaşındaki sosyal demokrat kürsüye çıkıp diyor ki: ''Parlamento bütün tabuları kırıp, Kürt sorununu bütün ayrıntılarıyla açıkça tartışmalı!'' Hükümet parti grubu milletvekilleri, sesli sesli bağırıp oturdukları masalara kulakları sağır edercesine vurarak, parlamenteri susturmaya çalışıyorlar. Fakat o artık durdurulmuyor. Olmayan sorunlar nasıl tartışılmalı? Bu talep, ulusal duyguları çiğneyen bir suç, bir günahtır! Ve yine bu şekilde kafalarını kuma sokup susuyorlar.

''Ne yapalım, Türkmüşüz işte!''. Bu sözleri, özgür bir Kürdistan için mücadele eden bir gencin anası söylüyor. Bu acı dolu sözler, elbetteki binlerce defa Kürdistan'da söylenmiştir. Bu yaşlı kadın ise onu Kürtçe söylüyor. Çünkü Türkçeyi hiçbir zaman öğrenmemiştir...

Kadının Kurtuluşu Örgütlenme ve Mücadeleye Bağlıdır • M. Bêrivan

8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak ilan edilişinin üstünden tam 78 yıl geçti.

O günden bu yana, kadın hakları açısından kimi başarılar elde edilmiş ve hukuksal olarak kadınlara bazı haklar sağlanmışsa da, sorun tümüyle çözüme kavuşmuş değil. Pratikte çeşitli alanlarda eşitsizliğe rastlanmaktadır. İnsan hakları havarisi kesilen kimi çevreler, bir insan hakkı olan cinslerarası eşitlik konusunda elle tutulur bir çaba içerisinde görünmüyorlar. Kadınlar, birçok ülkede de facto ikinci sınıf cins muamelesi görüyorlar. Kadınların düşük ücret karşılığı çalıştırılmaları, meta gibi alınıp satılmaları, en somut örnekler.. Bu sayılanlar "Üçüncü Dünya Ülkeleri"nde daha bariz bir şekilde görülmekte...

Kuşkusuz sömürü düzeni devam ettikçe, cinsler arası eşitsizlik de varlığını koruyacak, köklü bir çözüm olamayacaktır. Ne var ki, böyle deyip kadın hakları için mücadele vermeyi yadsımak da tümüyle yanlıştır.

Sömürge ve yarı-feodal yapıya sahip ülkemiz Kürdistan açısından sorun nasıl ele alınmalı? Özellikle erkeklerimiz arasında (bazen kadınlar arasında da) zaman zaman şu görüşe rastlıyoruz: "Kürt kadınlarının ayrı örgütlenmesi gereksiz, Kürdistan kurtulduğunda onlar zaten haklarını elde edecekler vs." Oysa bu görüş objektif olmaktan uzak. Kadınlarımızın eşlerinin, kardeşlerinin, babalarının sahip oldukları haklara sahip olmak için mücadele etmeleri, onların, ulusal kurtuluş mücadelesi dışında kalmaları anlamına gelmez. Aksine, ezilen cins olmanın getirdiği sorunların bilincine varmış bir kadın, toplumun ve halkının sorunlarını çok daha iyi kavrama durumunda olur, bu uğurda daha bilinçli mücadele verir.

Yarı-feodal bir toplumun kadınları olarak erkeklerimizin kullandığı birçok haktan "salt kadın" olduğumuz için yararlanma olanağından yoksunuz. Ülkemizde okur-yazar kadınların oranı çok düşük. Toplumda çoğu kez kadınlar, "birşey bilmez, birşey anlamaz" havasıyla horlanır, görüşlerine değer verilmez. Ekonomik alanda ise Kürt kadını, genel olarak erkeğe bağlı durumda. Diğer taraftan kocasının, kardeşlerinin baskısı altındadır. Örnekleri çoğaltmak mümkün... Tüm bunlara bir de sömürgeci baskı ekleniyor. Köy baskınlarından, toplu dayak ve işkenceden Kürt kadını da payına düşeni alıyor. Kocası, oğlu, akrabası tutuklanan kadınlarımız bir yandan bunun yarattığı güçlükleri göğüslemeye çabalarken, bir yandan da ailenin geçimini sağlama uğraşı veriyorlar. Sömürgeci düşman uygulamalarıyla en çok da kadınların onurunu kırmaya, onların kişiliğini zedelemeye çalışıyor, "Bakirelik" veya "cinsel ilişki" kontrolleri, hamile kadınların tutuklanıp zincire vurulması, yahut da son Cinêbır (Yeşilyurt) köyünde 8,5 aylık hamile Teybet Dadak ile 65 yaşındaki Nuriye Oğlak'a yapıldığı gibi onların işkenceye tabi tutulmaları, bunun günlük yaşamda karşılaşılan sıradan örnekleridir.

Kürt kadınlarının örgütlenmesi, Kürt halkının ulusal kurtuluş hareketinden ayrı düşünülmemeli, onun bir parçası olarak görülmelidir. Kürt kadınları bir yandan sorunlarının çözümü için mücadele verirken, diğer yandan halkının içinde bulunduğu sömürgeci baskıyı gözardı etmemeli; başarıya ulaşmak için mücadele saflarında yerlerini almalı, demokratik ve politik yoldan üzerlerine düşenleri yapmalıdırlar. Bu bağlamda Kürt kadınlarının örgütlenmesi ve demokratik hakları için mücadelesi genel mücadeleyi bölmez, tam tersine onu güçlendirir, pekiştirir.

Henüz kadınların örgütlenme düzeyi gelişmemiş durumda olduğundan (Kürt toplumu şimdiye kadar kalıcı ve ciddi kadın örgütleri yaratamamıştır) erkek arkadaşlar da kadın çalışmalarını maddi ve manevi yönden desteklemeli, örgütlülük deneylerini kadınlara aktarmalı ve "kadınların işine karışmayız" mantığına son vermeli, aksine kendi ana, bacı ve eşlerini bu yönde teşvik etmelidirler. Diğer yandan kadınlarımız da kendi sorunlarına eskisinden daha fazla sahip çıkmalı, kendilerini klasik kadın rolünden kurtarmalı, sorunlarının çözümü için çaba sarfetmelidirler.

YASAL BASINA...

(Baştarafı 4. sayfada)

taplar yakılıyordu. Bugün de, Türkiye'de aynı şeyler yapılıyor. Yargıtay 5. Dairesi, tanınmış İngiliz Yazar Henry Miller'in "Oğlak Dönencesi" ile Ahmet Altan'ın "Sudaki İz" adlı kitaplarının yakılması kararını verdi.

Son 5 yıllık dönemde 2792 yazar, çevirmen, gazeteci yargılandı; 458 yayın için toplatma kararı verildi; 368 yayın hakkında mahkemelerce müsadere ve imha kararı alındı; 39 ton gazete, dergi ve kitap yakıldı; 13 gazeteye ilişkin 303 dava sürüyor, 26 yazı işleri müdürü cezaevinde yatıyor, yazarlara toplam 2000 yıl hapis cezası verildi.

Sürekli olarak insan hak ve özgürlüklerinden bahseden Evren-Özal ekibi, altına imza attıkları uluslararası sözleşmeleri bile çiğnemekten geri durmuyorlar. İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yeralan "Basın Özgürlüğü" onlar için birşey ifade etmiyor. Onlar bir taraftan Avrupa Topluluğu'na girmekten, "Avrupalı olmaktan" dem vururken, diğer taraftan da baskıyı, terörü tırmandırıyorlar. Havuç ve sopa misali...

Evren-Özal rejimi, mümkün olduğu ölçülerde yalnız kendi düşüncelerinin kitleler içinde yer etmesini istiyor. Günlük basının büyük bir bölümüyle, kiralık kalemleriyle, TV ve radyosuyla bunu yapmaya çalışıyor.

Rejimin ilerici, yurtsever basına yönelik terörüne karşı sessiz kalınmamalı, onlara destek olunmalı. Faşist rejimin polisiyle, savcısıyla dişe diş mücadele yürüten insanlarımızla dayanışmayı yükseltmeliyiz.

Özgür Gelecek Dergisi'nin sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürünün bırakılması için açılan kampanyalara destek vermek, girişimlerde bulunmak, bu insanlarımıza moral verecektir. Bu konuda da belirli adımlar ürünlerini vermeye başladı bile. Avrupa ülkelerinde olsun, Türkiye'de olsun, çok sayıda örgüt, yazar, basın mensubu açıklamalarda bulunarak, Mehmet Bayrak ve Bekir Kesen'in de içinde bulunduğu gazeteci, yazar, matbaa ve yayınevi sahiplerinin gözaltına alınmasını, tutuklanmasını protesto eden açıklamalarda bulundular.

Rejim, hem Türkiye ve T. Kürdistanı'nda, hem de uluslararası planda kamuoyunun sorunların üzerine gitmesi karşısında geri adam atmak zorunda kalacaktır.

www.arsivkurdi.org

Tipik Bir Haydutluk Örneği

''Muassır medeniyet seviyesinin üstüne'' çıkma doğrultusunda hızla ilerleyen veya güncel deyimle ''çağ atlayan'' Türkiye'de ilginç gelişmeler birbirini izliyor. Siirt'in Kasaplar Deresi'ndeki çöplükte çıkan cesetler, Kürdistan'da bir çırpıda binlerce kişiyi kapsayan gözaltı, işkence ve tutuklamalar, kadın ve çocukları bile dışlamayan toplu dayak atma, Cinêbir (Yeşilyurt)'da olup bitenler ve daha nicelerinden sonra Ankara Kapalı Cezaevi'nde bulunan politik tutuklulara karşı girişilen operasyon, bu işin ne ölçüde ''başarılı'' bir şekilde yapıldığının kanıtıdır. Neresinden bakılırsa bakılsın, Ankara'daki olay tamamiyle bir haydutluk örneği..

Olayın gelişimi şöyle: 1 Mart 1989 gecesi ''Mavi Bereliler'' denilen özel tim, arama yapmak bahanesiyle politik tutukluların bulunduğu koğuşa giriyor ve orada bulan 57 kişiye saatlerce dayak atıyorlar. Bunun sonucunda bir bölümü ağır olamak üzere toplam 18 kişi yaralanıyor. Yaralılardan bazılarının isimleri ve durumları şöyle: Özgür Gelek dergisi sahibi ve genel yayın yönetmeni Mehmet Bayrak kafasından darbe yedi. Doktorlar M. Bayrak'ın beyin sarsıntısı geçirmesi ihtimali üzerinde duruyorlar.

Yine aynı derginin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Bekir Kesen'in bir kolu tutmaz haldedir. Tüm ısrarlara rağmen Bekir Kesen, bu satırların yazıldığı ana kadar doktora sevkedilmemişti. Cüneyt Kafkas ismindeki tutuklunun kaburga kemikleri kırık. A. Turan Güler, Hasan Kamer, Hüseyin Poyraz ve Yakup Özgür'ün aralarında bulunduğu öteki 15 kişi de yine muhtelif yerlerinden yara almışlar.

Peki nedir bütün bu olup bitenler? Bir cezaevi koğuşundaki insanlarımıza karşı girişilen bu insanlık dışı saldırı hangi gerekçeye dayanıyor? 57 insan acaba hangi suçun karşılığı olarak bu türden bir cezayı haketti? Nedeni açık; 57 politik tutuklu, siyasal iktidarınkine ters düşen görüşlere sahip olma suçunu işlemişler. Yani Türkiye'de suçların en ağırı ve en afedilmezini.. Yoksa bunun yerine örneğin, hayali ihracattan bir çırpıda büyük vurgunlar vurmuş olsalar, bankalardan milyarlar dolandırsalar, rüşvet, iltimas ve yolsuzluğun her türlüsünü yapma yoluna gitselerdi, kuşkusuz kıllarına dokunan olmazdı. Eger kazara bunların bir tanesi hapishaneye düşmüş olsaydı, yine açıktır ki el üstünde tutulan, karşısında arz-ı endam edilen bir beyefendi olurdu. Hatta böylelerinin bir süre sonra tüm hırsızlıklarından, namussuzluklarından arındırılarak yeniden ''milli kahraman'' halinde piyasaya sürülmeleri ve icrayı sanata devam etmelerini sağlamak işten bile olmazdı. Ünlü Kastelli'ye baksanız ya, nerdeyse yüz milyarlarca liralarını alıp hiç ettiği ''bankerzadeler'' kendisine borçlu çıkacaklardı.

Son cezaevi olayının kendisi kadar yaratıcılarının kimliği de ilginçtir. ''Mavi bereliler'' denilen askeri timin söz konusu cezaevinde herhangi bir görevi yok. Oranın güvenliğinden falan sorumlu değil. Başka bir deyişle onun cezaevine gelmesi faşist rejimin yasalarına bile ters düşmektedir. Olaydan sonra görevli savcı ''disiplini sağlamak zorunda'' olmaktan dem vuruyor. Gardiyan İsmail Sayan ise baskın anında Mehmet Bayrak'ı hedef göstermiş. Bütün bunlar ise ortada düşünülüp taşınılmış, planlı bir saldırı bulunduğunu kanıtları..

Saldırıdan sonra Ankara Barosu'na bağlı 21 avukat ortak bir basın toplantısı düzenleyerek olayı protesto ettiler. Ankara Barosu ise konuyu Avrupa Parlamentosuna götürmeyi kararlaştırdı. Tutuklular açlık grevine başladılar. Riya Azadi baskıya verildiği sıra grev hala devam ediyordu. Buna karşın hükümetten herhangi bir tepki gelmedi. Başbakan olacak işportacı tüccarı, yine o vurdumduymaz havasıyla aklısıra sorunu gözmezlikten geliyor, ortada önemsenecek birşey olmadığını kanıtlama çabasına girişiyor. Onun için Galatasaray maçını izlemek herşeyden daha önemli. 57 kişiye topluca dayak atılması da mesele mi yani. Bunlar hergün Türkiye'de olup biten ufak tefek işler. Burjuva basını ise olayın üzerine gitmekten genelikle kaçındı. Anlaşılan dış kamuoyu nezdinde ''Türkiye'nin itibarını zedeleyici davranışta bulunmamaya'' karar kılmışlar..

Kısacası Ankara Kapalı Cezaevi'nde ortaya çıkan son gelişme rejimin niteliğini, Türkiye'de yönetimi elde tutanların zorba yüzlerini gösteriyor. Ama dünya alem bu uygulamayla gerçek teröristin kim olduğunu da bir kez daha görmüş oldu.

EL SALVADOR...

(Baştarafı 12. sayfada)

dan kurulan güvenlik sistemini ve mayınla döşenmiş bir alanı başarılı bir şekilde geçerek ordu tarafından savunulan mevzileri ele geçirmeleri oldu. Bu harekat rejim güçleri açısından büyük moral bozukluğunu beraberinde getirdi. Silah ve teçhizat bakımından bir hayli üstünlük sağlayan gerilla güçleri, ordunun birçok yerde serbest bir şekilde manevra yapmasına olanak vermemekteler. Bir karşılaştırma yapılırsa rejimin sürekli güç kaybettiğini, devrimci ve demokratik güçlerin ise giderek güçlendiğini görürüz. Duarte genelde savaşma yeteneği olmayan 20 bin kişilik güvenlik güçlerinden başka 55 bin kişilik bir orduya sahip. Ordunun elinde bulunan ve havadan karaya füze atan 63 adet helikopter, onun son derece zayıflamış yönünü birazcık olsun kapatabilmektedir. Buna karşın ilk kez üç yıldan buyana partizan güçleri, stratejik noktaları savunan birlikler de dahil olmak şartıyla tüm askeri güçlerini yenilediler, yedek güçler oluşturdular. Başkent San Salvador da dahil olmak üzere, ülkenin tüm bölgelerinde askeri faaliyetlerini arttırdılar. Ordu güçlerini büyük oranda nötralize ettiler. Bu nedenledir ki iktidar ordusunun manevra yeteneği olan sadece bir alayı söz konusudur denilebilir.

Öte yandan son iki yıldan buyana özellikle de şehirlerde kurulan halk milis güçlerinin aktivitelerini arttırmaları, diktatörlüğe önemli kayıplar verdirmeleri, demokratik güçlerin diğer bir başarısı olarak sayılabilir.

Devrimci demokratik güçlerin askeri başarısı karşısında ordunun üst kademelerinde gözle görülen bir panik yaşanmaktadır. Yapılacak seçimlerle bu paniği en aza indirmeye çalışıldığı da bilinmektedir. Öte yandan ABD, yıpranan Duarte'nin yerine Hristiyan Demokrat Parti'li eski Dışişleri Bakanı F. Çavas Mena'yı iş başına getirmeyi planlamaktadır. Bundaki amaç El Salvador'da daha radikal programların gerçekleşmesini önlemek, kitlelerin hedefini şaşırtmaktır. Kaldı ki ABD'nin başvurduğu bu yöntem, özellikle de Latin Amerika'da yeni bir şey de değil. O, çıkarları gerektirdiği zaman bir diktatörün yerine diğer bir tanesini getirmekten hiç çekinmez. Elbet onun için önemli olan uşakların geleceği değil, kendi çıkarlarıdır.

Diğer taraftan El Salvador'da demokratik güçlerin gündemini belirleyen salt Duarte'nin gitmesi değil, bir bütün olarak diktatörlüğün yıkılması, yerine gerçek anlamda demokratik bir rejimin kurulmasıdır. 19 Mart Seçimlerine devrimci-demokratik güçler bu açıdan yaklaşmaktalar. Bu seçimin El Salvador halkının kaderini değiştirmeyeceğini bilen halk güçleri, kanlı rejimi tümden söküp atmak için zorlu bir mücadele yürütüyorlar. Kurtarmış oldukları bölgelerde özgür ve demokratik bir yaşamı örgütleyerek geleceğin El Salvador'unun örneklerini yaşatıyorlar.

www.arsivakurd.org

GÜNAYDIN!..

(Baştarafı 3. sayfada)

yeralan öteki olayların sorumluları, yalnızca, bu olayları bile gizlemeye çalışan, işkencecilere arka çıkan Evren, Özal, Kalemli gibi iktidar sahipleri değildir. Dünden bu yana Kürt halkına karşı sözkonusu inkar ve terör politikasını savunan, izleyen tüm yöneticiler, buna sırt veren herkes sorumludur.

Bu adamlar, sözkonusu politikanın iflasına ve artık çağdışı, gayri insani, tiksindirici bir duruma varmasına rağmen, bugün de onu sürdürmekte son derece ısrarlı görünüyorlar. Örneğin Nokta Dergisi'nin 12 Şubat 1989 tarihli sayısında, Türk burjuva partilerinin önde gelen isimlerinin bu konudaki ''görüşler''ine bakmak yetiyor. Nokta'nın Kürt sorunu konusunda ne düşündüklerine ilişkin sorusuna karşılık, Demirel, ''Türkiye'de Kürtçe konuşan vatandaşlar vardır,'' demekle yetiniyor, yapacak başka birşey de görmüyor.. Ayrıca ''Herkes TC vatandaşıdır. Bir assimilasyon sözkonusu değildir. Türkiye hepimizindir. Bunun adına Türkiye Birliği denir. Bu birliği kim bozmaya kalkarsa...'' biçiminde, bayatlamış nakaratı ekliyor.

Bay Ecevit'in Kürt halkına tek ''lütfu'' ise şu: ''Ana dilin yasaklanması gayri insanidir''. Yani ona göre de başka sorun yok. Ona göre de Kürt halkı ve buna ilişkin bir ulusal sorun yok. Herkes ''Türk ulusu'' içindedir. Kürt halkından ve onun haklarından söz edenler ırkçılık yapıyorlar..

ANAP yöneticilerinden Mehmet Keçeciler daha kestirmeden gidiyor, ''Türkiye'de Kürt sorunu yoktur,'' diyor.

SHP Genel Sekreteri Deniz Baykal ise, Kürt kelimesini ağzına almamaya özellikle dikkat ederek, tamamiyle kem-küm ediyor ve sonuçta hiçbir şey söylemiyor.

Sağcı basından Taha Akyol da, aynen Baykal gibi, Kürt kelimesini ağzına almamaya dikkat ederek, ''Doğu sorunu etnik bir sorun değil,'' diyor ve işkenceyi de açıkça savunuyor.

İşte Türkiye'yi dün yönetmiş olanların, bugün yönetmekte olanların ve yarın yönetmeye hazırlananların; faşisti, ırkçısı, sağcısı, sözde liberali ve sözde sosyal demokratı ile durumları budur. Bu kafayla yönetilen bir ülkede, hak ve özgürlük isteyenlerin üzerine başka nasıl gidilir? İşkence bu adamların tümünün ürünü değil mi? Bunların tümü de olanlardan sorumlu ve suçlu değil mi?

Bunlar sömürgeci rejimin sorumlularıdır ve sömürgecilik, ulusal baskı politikası dünyanın her yerinde benzer sonuçları veriyor. Türkiye'de ise , Hülagu'nun torunlarına özgü bir renk ve çeşni kazanıyor..

Türk burjuva basınında, Kürtleri inkar etmek, Kürt halkından ve onun haklarından söz edenlere, ''milliyetçilik'' ve ''vatanseverlik'' adına saldırmak, bu yönde bir şovenlik yarışı pek modadır. Diğer yandan bu basının sayfalarında kaç tane yürekli, gerçekten demokrat, gerçeğin adını koyabilecek kadar uygar kişinin varlığından söz edilebilir?

Yeşilyurt köylülerinin mektubunu sütunlarında yayınlama cesareti göstererek (Türkiye'de günlük basının saflarında, bir işkence olayını, özellikle de devlet güçlerince Kürtlere yapılan bu tür zorbalıkları kamuoyuna duyurmak ender görülen, her gazetenin ve gazetecinin kolayca göze alamadığı bir iştir) konunun kamuoyuna yansımasına önemli bir katkıda bulunan Cumhuriyet başyazarı Hasan Cemal bile, sözkonusu şovenlik modasına uymaktan geri kalmıyor. Ülkenin ''birliğini-bütünlüğünü bozmaya kalkışanlara'', ''Güneydoğu'da güç koşullarda mücadele veren askeri-polisi hedef alan teröristlere'' atıp tutuyor, ''çöp tenekesine atılan Sevr''den söz ediyor, ''devletin bu çerçevede gücünü göstermesi doğaldır,'' diyor.

Hasan Cemal, belki böylece, sözkonusu mektubu yayınlamakla öfkelendirdiği şer güçlerini yatıştırmak istiyor, onlardan af diliyor; belki gerçek şoven duygularını ifade ediyor. Belki de bu ikisi birden sözkonusu. Ama böylece o, ne yazık ki, bir eliyle yaptığını öteki eliyle bozuyor. Türkiye'nin aydınlar için, onurlu ve demokratça tavırlar için bir çöl olan sözkonusu boğucu ikliminde, onurlu sayılacak bir çıkışı, az sonra beş para ediyor.

Hasan Cemal bilmez mi ki ''Güneydoğu'' dediği yer, adıyla sanıyla Kürdistan'dır. Türklerin Orta Asya'dan gelişinden binlerce yıl önce Kürtlerin vatanıdır ve bugün de Kürtler orada nüfusun yüzde 90'ından fazlasını oluşturuyor. Hasan Cemal, her halk gibi Kürtlerin de kendi yurtlarında özgür yaşamaya hakları olduğunu bilmez mi? Ama belli ki, o da geçmiş tüm sömürgecilerin, Cezayir'deki Fransız'ın, Mozambik'teki Portekizli'nin, Güney Afrika'daki beyaz azınlık mensubu veya taraftarının duygu ve düşüncelerinin bir benzerini yaşıyor. Bu, egemen ulus şovenliğidir. Bu da, kolay kolay başedilemiyen bir tutkudur, bir zincirdir. Bir zincir ki düşünceye, kişiliğe vurulur ve sahibini köleleştirir..

Marks boşuna demeniş: Bir başka ulusu baskı altında tutan ulusun kendisi de özgür olamaz..

Sorun demokrasi ve hak eşitliği sorunudur.

Ya ülkeye tam bir demokrasi getirmeye razı olacaksın, yurttaşlarının tümünün özgür insanlar olmasına saygı göstereceksin, ya da baskı ve işkence çarkına sarılacaksın, başka yolu yok!

Ya Kürtlerin Türk olduğuna ilişkin saçmasapan iddialara ve bu halkın üstündeki ulusal baskıya, sömürgeci ilişkilere son vereceksin, onun kendi kaderini özgürce belirleme hakkına saygı göstereceksin, ya da, onun haklı mücadelesini bastırmak için teröre yöneleceksin, zorbalık yapacaksın; başka yolu yok.

Kısa süre önce Türkiye'ye giden İsveç Parlamento Heyeti içindeki bir bayan milletvekili, Yeşilyurt olayları karşısında donakalmış, ''bu çok hayvanca birşey, hatta bunu hayvanlar bile birbirine yapmaz'' diyor. Çok doğru! Hayvanların, birbirlerine cop soktukları, elektrik şoku verdikleri veya bok yedirdikleri nerede görülmüştür?. Bu iğrenç işleri yapan bir tek hayvan vardır, o da insan kılığındadır.. Sözde ''akıllı''dır, ''uygar''dır, devlet yönetmektedir. ''Çağdaş'' geçinmekte, hatta ''çağ atladığını''iddia etmektedir..

Yurttaşlarına bok yediren bir devlet aşağılık bir devlettir. Bu devletin başkanı, başbakanı ve başka türden bir yetkili ve sorumlusu olmak da aşağılık bir iştir. Bu tür yöneticiler ve onların yaptıkları toplum için yüzkarasıdır. Kürt ve Türk halklarına düşen, bu yüz karasından biran önce kurtulmak için güçlerini birleştirmek, mücadeleyi yoğunlaştırmak, insanlarımızın ve halklarımızın yanyana, kardeşçe yaşıyabileceği özgür ve demokratik bir toplum kurmaktır.

Böyle alçaklar tarafından yönetilmenin utancını biran önce yüzlerden silmek gerekir.

hevrê
û hevalên me
yên ku
şehid bûne
û me wında
kırıne

Weşanên PSKT

www.arsivkurdi.org

Seçimler Öncesinde El Salvador • M. RIZA

19 Mart 1989'da, on bir yıldan beri gerçek anlamda bir iç savaşın yaşandığı El Salvador'da başkanlık seçimleri yapılacak. Başta ABD olmak üzere emperyalist devletlerin Orta Amerika politikasında önemli bir yer tutan El Salvador, yapılacak bu seçimlerle dünya kamuoyunun dikkatlerini yeniden üzerine çevirdi. Seçim sonuçları çeşitli kesimlerce ''merakla'' beklense bile, görünen o ki bu olay da yıllardır kanlı diktatörlüğün egemenliği altında bulunan El Salvador'a, geniş yığınların özlemi olan demokrasiyi ve özgürlüğü getirmiyecektir.

Seçimler dolayısıyla basında, Orta Amerika'nın en küçük ülkelerinden olan El Salvador'un karşı karşıya bulunduğu sorunlar daha bir yoğunlukla tartışılmaya başlandı. Hemen hemen bütün politik gözlemcilerin üzerinde birleştiği nokta, iki yıldan buyana politik ve askeri dengenin Jose Napoleon Duarte diktatörlüğüne karşı mücadele veren güçlerden yana hızlı bir değişime uğradığıdır. İktidarını ABD'nin sağladığı çok yönlü politik, askeri ve ekonomik yardımla sürdürmeye çalışan Duarte'nin bugün yığınlar üzerinde etkisi kalmamış. Bu nedenledir ki o ve generalleri, halka karşı acımasız -ama onlar açısından çıkışı olmayan- bir savaş yürütmekteler.

Yapılacak seçimlerin niteliğini, hangi koşullarda yapıldığını kavrayabilmek için son bir kaç yılda El Salvador'da meydana gelen olaylara bir göz atmakta yarar vardır. Basına yansıdığı kadarıyla olaylardan bir kaçı şöyledir: partizanlara yardım ettiği gerekçesiyle İsveçli papaz Yorg Vayc'nin iktidarın yarı-resmi birlikleri olan ''ölüm mangaları'' tarafından katledilmesi; ordunun ülkenin güney kesiminde köy sakinlerini topluca dayaktan geçirmesi; Başkent San Salvador başta olmak üzere ordunun denetiminde olan yerleşim merkezlerinde rejimin kolluk kuvvetlerinin yürüyüş ve benzeri eylemlere karşı acımasız tutumu; partizanlara yardım etmekle suçlanan Fransız sağlık hemşiresinin tutuklanması; ''ölüm mangalarının'' halka korku salmak için yeniden cinayetlerini arttırdıklarını; buna karşın Ulusal Kurtuluş Cephesi ''Farabundo Marti''ye bağlı birlikler tarafından büyük askeri bir kışlanın imha edilmesi...

Doğal olarak böylesi bir ortamda gerçekleşecek seçimlerin göstermelik olacağı ortadadır. Herşeyden önce halkın gerçek temsilcileri kendi kimlikleriyle açık olarak seçime katılamıyorlar. Rejim buna yanaşmıyor. Bunun başlıca nedeni ise Duarte ve yandaşlarının kendilerine olan güvensizliklerindendir. Onlar, demokratik bir seçimde yarışı kaybedeceklerinin bilincindeler. Ama görüntüyü değiştirme, seçimleri meşrulaştırma çabaları da eksilmiyor. Bu nedenle sözümona muhalefetin de katılmasını sağlayabilmek için, Duarte seçimlerin 30 Nisan'a ertelenmesini önerdi. Bu arada ülkenin önemli birçok yerini kontrol eden Ulusal Kurtuluş Cephesi (UKC) ''Farabundo Marti'' ve diğer demokratik güçlerle görüşmeye hazır olduğunu da açıkladı. Bunun seçim öncesi bir manevra, bir taktik olduğu gözlemciler tarafından kabul ediliyor. Daha doğrusu Duarte ve yandaşları çıkmazlarına bir çözüm olsun diye bu yola başvuruyorlar. Yoksa daha fazla kan dökülmemesi, ülkeye demokrasinin gelmesi için daha önceleri muhalefet güçlerinden gelen çağrıları red eden yine aynı Duarte değil miydi? Yine buna neden olan diğer önemli bir nokta ise, içsavaş ve istikrarsızlık nedeniyle ekonominin yıkılma noktasına gelmesidir.

Orta Amerika'nın politik olarak en sıcak ülkelerinden biri olan El Salvador'da muhalefet güçlerinin seçimlere katılmaması halinde ise -ki görünürde onların eşit koşullarda katılma olanakları hemen hemen hiç yok- sonucun bu ülkeye pek birşey kazandırmayacağı ortadadır. Çünkü demokrasiyi silah zoruyla, askeri-faşist darbelerle rafa kaldıranların yeniden onun inşası için çabaladıkları dünyanın hiçbir yerinde görülmemiştir. Bu açıdan El Salvador bir istisna olmayacaktır. Kaldı ki diktatör Duarte'yi iş başına getiren ve onun ayakta kalması için hiçbir ''fedakarlıktan'' kaçınmayan Pentagon da El Salvador'da demokrasinin kurulmasından yana değil. Onun çıkarları bununla tam bir çelişki ve çatışma halindedir.

Bu nedenledir ki sekiz yıllık iktidar döneminde ABD eski devlet başkanı Ronald Reagan ''1959'da yaşanan kötü Küba deneyi''nden ve onu takip eden 1979 Nikaragua devriminden sonra ''üçüncü bir Küba'ya asla razı olmayacaklarını'' açıklamıştı. Nikaragua'nın ''ikinci Küba'' haline geldiğini söylemek için zaman henüz erken, ama El Salvador'daki gelişmelerin 1979 Nikaragua'sını yaratmaya doğru hızla gittiği açıktır.

Nisan 1980'de UKC ''Farabundo Marti'', Devrimci Halk Ordusu ve Ulusal Direniş Birlikleri'nin üç bin savaşçıyla ilk kez ülkenin kuzeyindeki Şalatenanga yöresinde 12 yerleşim merkezini ele geçirmelerinden buyana ABD'nin diktatörlüğü ayakta tutabilmek için izlediği politika beklenen sonuçları vermedi. O tarihten beri Vaşington'un El Salvador'a yaptığı askeri yardım 800 milyon doları aşmış bulunuyor. Ekonomik yardım adı altında yapılan, gerçekte ise büyük bir kısmı askeri harcamalara giden yardım da 2 milyar 600 milyon dolar civarındadır. Ancak tüm bu çabalar ne ülkeye demokrasi ve özgürlüğün gelmesi için zorlu bir mücadele yürüten devrimci ve demokratik muhalefetin gelişip güçlenmesine, ne de ülkenin içinde bulunduğu derin ekonomik krizden çıkmasına engel olamadı.

Çok kısa süreler hariç, son elli yılın büyük bir bölümünü askeri diktatörlük altında geçiren El Salvador emperyalizme her yönüyle bağımlı bir ülke. Nüfusun yüzde 50'si okuma yazma bilmiyor. Aktif nüfusun sadece yüzde 16'sı sürekli bir işe sahip. Ülkede onbin kişiye üç doktor düşüyor. Nüfusun yüzde 58'i yaşamını sürdürebilmek için ayda sadece on dolar kazanabiliyor. Bu saydıklarımız da seçim öncesi El Salvador'un tablosunu bir başka açıdan yansıtmaktadır.

Kuşkusuz seçim öncesi tablo, sırf ülkenin içersine düştüğü derin ekonomik ve politik krizden ibaret değil. Bunun bir de karşıtı var. Bu, ülkenin geleceğini şimdiden ellerinde tutan devrimci ve demokratik güçlerin artan etkinliği, mücadele yeteneği ve kurtarılmış bölgelerde yeni yaşamı kurmak için harcadıkları çabadır.

Daha öncekine nazaran 1988 yılı içinde devrimci güçlerin orduya karşı başarılı eylemler koyduklarına tanık oluyoruz. Duyulan silah sesleri Duarte'nin uykusunu kaçıracak düzeydedir. İşte birkaç örnek: 1988'in Eylül ayının başlarında UKC ''Farabundo Marti'' nin kurtardığı alanlara yakın olan ve askeri açıdan stratejik önemi büyük olan Teğutepeka'ya partizan güçleri başarılı bir saldırıda bulundular. Bu operasyonda ordu büyük kayıplar verdi; 13 Eylül 1988'de ise yaklaşık 200 kişilik bir partizan birliği gündüz saat birde, El Parayso'da bulunan dördüncü piyade alayına karşı başarılı bir hareket gerçekleştirdi. En önemlisi partizanların bu operasyon sırasında Amerika'lı danışmanlar tarafın-

(Devamı 10. sayfada)